

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE – FILOZOFICKÁ FAKULTA

Ústav románských studií, Oddělení francouzské filologie

ODBORNÝ POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno studenta: Martin Štancl

Název bakalářské práce: **La vision de la mort dans le cycle Bérenger de Ionesco**

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Závěš Šuman, Ph.D.

CÍL PRÁCE:

Martin Štancl se zaměřuje na analýzu různých podob smrti v dramatickém díle Eugène Ioneska, zejména ve čtveřici her (*Tueur sans gages*, *Rhinocéros*, *Le Piéton de l'air*, *Le roi se meurt*), které spojuje postava hlavního protagonisty – Bérengera. Jde o ambiciózní, avšak skvěle zpracovaný záměr. Rád bych vyzdvihnul, že Martin si téma vybral sám a také je samostatně zpracoval. Moje role se omezila na pouhého rádce, průvodce a občasného korektora. Autor se musel seznámit nejenom s pracemi o Ioneskovi, o teorii a historii dramatu (Bennett, Esslin, Grossmann, Hořínek, Trtílek, Veltruský), ale i s vybranou filosofickou literaturou k tématu (Blanchot, Jaspers, Sus). Filosofické průhledy pak nejsou jen učenou a vposled zbytnou ozdobou, nýbrž dokládají autorův hluboký ponor do jednoho ze zásadních témat Ioneskovy tvorby. Cení si toho, že autor nepřebírá floskule o absurdním divadle a že se nebojí – vždy podloženě – polemizovat. Skvělý závěr (s. 41–44) dokazuje, že je Martin silný nejenom v jednotlivých analytických sondách, ale i v syntetizujících pasážích. Právě tato část, v níž autor zakončuje polemiku o vztahu mezi absurdním divadlem a existencialismem, by bez výraznějších úprav mohla vyjít v kterémkoli literárním časopise.

ZPRACOVÁNÍ OBSAHU:

Reflexe o smrti/smrtelnosti od nepaměti doprovázejí další zásadní otázky a témata: zakoušení času, zodpovědnost, zranitelnost (z filosofické literatury se zde adept mohl opřít ještě o monografii Marthy C. Nussbaumové *Křehkost dobra*). Vinou se dějinami v antagonismech mezi věčným a pozemským; mezi lidským údělem a nadosobním, a často odosobněným řádem světa nadpozemského; kterému vládne představa věčného řádu. Ionesco této iluzorní (šalivé?) představě strhává masku, přičemž jeho tázání má i profánnější podobu: násilí, boj o moc, přežití, nastolení autoritářského režimu, teror. Tváří tvář smrti si klademe znepokojující otázky, zmocňuje se nás neklid, úzkost. Všechny tyto podoby smrti, a zejména lidská smrtelnost, která člověku neúprosně a dočasně vymezuje místo ve světě, jsou v Ioneskových dramatech tematizovány. Štancl zdůrazňuje, že Ioneskovy postavy smrti a její rozkladné síle čelí, či se o to alespoň pokoušejí, aniž ji ovšem vytěsňují. Ioneskovi hrdinové (spíše antihrdinové) zakoušením smrti/smrtelnosti vybočují z navyklého řádu, rutiny (zde Štancl svá pozorování dokládá a upřesňuje srovnáním s Kafkou, Camusem a Beckettem), neunikají k představě nadějeplné spásy, nýbrž jsou konfrontovány s nevysvětlitelným, a leckdy hluboce zneklidňujícím přesazením, které je dovádí k zakoušení absurdního životního pocitu – jak v osobní (*Tueur sans gages*), tak v nadosobní rovině (*Rhinocéros*). Postavy obou těchto dramát však existenčnímu náporu znejistění alespoň dočasně aktivně vzdorují. Vyhraněnější a téměř rozkladné podoby nabývají strach a odzbrojující deziluze ve hře *Le Piéton de l'Air*, ve které hrdina propadá nihilismu, zatímco král Bérenger I. ze hry *Le roi se meurt* v područí úzkosti zaměřuje svou pozornost k minulosti a stává se z něho bezmocný a bezvládný člověk, jenž není schopen jakkoliv jednat.

V závěru Štancl píše, že zakoušení vlastní smrtelnosti hrdiny odzbrojuje, poněvadž jsou vůči její velikosti bezmocní, a poznamenává, že zabraňuje jejich štěstí. Klade i otázku, jaký je tedy vposled dosah literatury. Není psaní také jen marným máváním a cukáním pera, bez jakéhokoliv dosahu a významu? V práci autor tuto myšlenku nerozvádí ani blíže nezřejmuje. Rád bych, aby se k této historicky podmíněné představě o bezmoci literatury vyjádřil během obhajoby.

FORMÁLNÍ A JAZYKOVÁ ÚROVEŇ:

Práce je napsána vynikající francouzštinou, členění kapitol je logické, plynule na sebe navazují. Skvělý je závěr. Martinova práce se sekundární literaturou, dobře vedená argumentace a přesvědčivé analýzy samotných Ioneskových dramát předčí kdejakého pokročilého badatele. V práci se sice vyskytuje několik překlepů a drobných stylistických pochybení

(slovesné vazby, shody), ale jejich výskyt je proporčně zanedbatelný. Přiznávám, že při redakci zčásti unikly i mně.

ZÁVĚR:

Práci vnímám jako podnětnou a přínosnou. Nepochybuji, že se stane referenčním textem pro další bádání a samozřejmě ji doporučuji k obhajobě. Při obhajobě by se autor mohl vyjádřit také ke dvojznačnosti názvu *Le roi sans gages*, resp. obecněji ke vztahu mezi angažovaností a tzv. absurdním divadlem.

Praha 16. května 2016

PhDr. Závěš Šuman, Ph.D.
vedoucí práce